

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Imamo hrbtenico

Najvažnejši politični čin zadnjega časa je zveza med Rusijo in Malo zvezo. Mi se te zveze veselimo kot Slovani in kot delavci.

Delavstvo se mora nujno zanimati tudi za državno življenje. Bridko smo čutili, da Slovani nimamo na mednarodnem forumu tistega poudarka in tiste besede, ki bi jo morali imeti. Zadnje čase smo morali doživljati celo to, da so velesile brez izjeme propagirale in še propagirajo mirovno akcijo na račun Slovanov.

Zakaj?

Današnji diplomaciji manjka vsak čut za tiste principe in za načela, ki so tako ostro poudarjena v krščanstvu. Namreč da ima vsak, tudi narod, pa naj bo še tako majhen, pravico do življenja in sicer do takega življenja, ki edino odgovarja njegovim običajem, njegovi biti. In pa, da naj se medsebojna vprašanja narodov rešujejo v znamenju ljubezni, saj smo vsi otroci enega in istega Očeta.

Teh idej, teh načel današnja diplomacija ne pozna in ne priznava. Kakor v gospodarskem življenju, tako tudi v mednarodnem državnem življenju vodi vse akcije glavni malik — egoizem. Spaček njegov je absolutno oboževanje države in narodnosti. Kakor da bi bilo to absolutno dobro in kakor da bi se smelo pod zastavo tega spačka delati vsakovrstno nasilje in krivica. In dejansko se tudi dela. Ravno radi tega nauka je naš narod še vedno razkasan in ima številne globoke in krvave rane. Ravno radi teh principov je vsako zavezništvo le nekaka kupčija radi lastnega dobička. Čim manjši je kdo, tem večji je njegov doprinos za dobiček močnejšega pogodbenika.

Slovanom je manjkala zveza, ki ne bi bila zgrajena edino pod vidikom dobičkonosnosti, ampak v prvi vrsti pod vidikom bratstva. Tega pa jim ne more dati niti German niti Roman niti Anglosas, ampak edino brat. V tem je sila in moč Slovanov.

Zato smo Slovani smeli sklepati zveze z vsemi, le z Rusijo ne. Velesile so napadale zmotne nauke Sovjetske Rusije, zatirale te ideje v lastnih državah, odrivale slovanske države in narode od Rusije, dočim so same med seboj tekmovale, katera bo prej in dalekosežnejšo zvezo sklenila z Rusijo. Toda razmere so same pritiskale na Slované, da so se otrsli predsodkov, ki so jih nagromadili namenoma in po načrtu sovražniki Slo-

Prip. uredništva. Članek je bil napisan ob priliki podpisa pakta Male zveze z Rusijo. Vsled pomanjkanja prostora ga nismo mogli priobčiti. Ker je po svoji vsebini še vedno aktualen, ga danes priobčujemo.

Veličastna manifestacija katoliškega delovnega ljudstva

Nedeljska proslava 1900letnice odrešenja in biserne maše prevzvišenega nadškofa dr. A. B. Jegliča se je izlila v eno samo mogočno versko manifestacijo slovenskega katoliškega delovnega ljudstva. Nič ne pretiravajo tisti, ki pišejo, da se je te proslave udeležilo 60.000 ljudi in nad 2000 narodnih noš. Te številke so prej nizko certjene kot visoko. Biserna maša na Stadionu je morala napraviti na vse prisotne neizbrisen, trajen vtis. Tako velika množica, a tako mirna in disciplinirana! Mesto navadnih vzklikov so se dvignili v pozdrav desetisoči belih robčkov, ki so kakor beli golobčki plavali po zraku. Ta prizor je marsikoga ganil do solza.

Ko smo poslušali pri sv. maši prepevanje te ogromne množice, smo si želeli samo eno: Naj merodajni činitelji pospešijo propagando za splošno uvedbo ljudskega petja. Kajti, da bi bila vsa ta množica tudi zares na glas pela, bi se bilo stresalo ozračje daleč na okoli.

Govori, govorniki na proslavi po knezoškofu dr. Gregoriju Rožmanu, zagrebškemu nadškofu dr. Ante Bauerju in lavantinskemu škofu dr. Tomažiču so se odlikovali po svoji globoki verski koncepciji in po svoji enostavnosti, tako da jih je moglo navadno ljudstvo čisto lahko razumeti in doumeti. Le žal, da na Stadionu radio-ojačevalci niso funkcionirali brezhibno in so se ti govori zunaj vse razločnejše slišali.

Kdor je vaju nastopov ljudstva v masah in vsakojakih manifestacij, kjer nastopajo

desetisoči, je dobil v nedeljo en sam mogočen vtis: Ti desetisoči, zbrani na nedeljski proslavi, so tvorili zares odposlanstvo slovenskega delovnega ljudstva. Možje in žene, fantje in dekleta, starčki in deca v pretežni večini samo ljudje, ki žive od zaslužka svojih rok. In zato pojdimo po tej proslavi vsi skupaj edino pravo pot: Versko življenje je med nami vsemi treba poglobiti, to je skušati doseči, da bo vsak posameznik Boga v svoji duši tudi doživel, da bo notranje prepojen Njegovega veličanstva. Zakaj tak človek bo vzdržal vse viharje tega sveta in ne bo klenil nikdar. Zato on verskih manifestacij ne bo smatral za zunanjo parado, marveč za iskreno pobožnost, izraženo tudi na zunaj in bo mogel vsikdar tako iskreno manifestirati, kakor je ogromna masa 60.000 ljudi manifestirala v nedeljo v Ljubljani, hoteč s tem počastiti pred vsem Gospoda Boga in prositi, naj nam bi On dal v episkopatu in v učeči cerkvi vedno najboljših ljudi, ker s tem bomo imeli najboljše jamstvo, da bomo v trudu in znoju rade volje nosili vsak svoj težki križ in s križem v Kristusu tudi zmagali. Te parole in te zmage v križu je poleg celokupnega slovenskega katoliškega delovnega ljudstva še povsem potrebno slovensko delavstvo, na katerem sloni teža naših dni nedopovedno.

Trdno upamo, da je nedeljska proslava rodila trajne sadove, od katere bodo imeli korist in sicer koristi trajne veljave vsi sloji našega ljudstva.

Živel Kristus Kralj!

Mednarodna konferenca za delo

Letošnja 17. konferenca za delo je dovršila svoje delo 30. junija v Ženevi. Od osnutkov za konvencijo je bil sprejet osnutek o ukinjenju zasebnih posredovalnic za delo, o zavarovanju za starost, onemoglost in smrt oseb, zaposlenih v industriji, trgovini in v svobodnih poklicih ter hišnogospodinskih uslužbencev in oseb, ki delajo doma. Sprejeta je bila tudi konvencija o starostnem zavarovanju poljedelskih delavcev. Glede uvedbe 40 urnega delovnega tednika in brezposelnega zavarovanja bo padla odločitev na prihodnji konferenci. Uprav-

vanov. Mi se pa tega zavedamo, da je tudi boljševiška Rusija slovanska in da more edino ona tvoriti za vse Slované hrbtenico. In sedaj smo v resnici dobili toliko potrebno hrbtenico.

nemu odboru je bilo naročeno, da proučuje vprašanje kolektivnih pogodb za poljedelske delavce.

Vodja jugoslovanske delegacije g. Jere-mić je podal na konferenci izjavo, da jugoslovanska delegacija ne more glasovati za konvencijo o uvedbi starostnega zavarovanja poljedelskih delavcev, ker razmere v državi za to niso ugodne. Delegacija pa je za priporočilo, da se povsod uvede starostno zavarovanje.

Mi razumemo, da so pri nas drugačne razmere kot v zapadnih državah. Vemo, da še dolgo ne bo nič z zavarovanjem poljedelskih delavcev za starost in onemoglost. Saj še ni izvedeno zavarovanje zoper bolezni in nezgode pri teh delavcih, razen če izvajamo pri poljedelskih strojih zaposlene delavce, katerih zavarovanje pa po izjavah zavarovalnega urada ni organizirano solidno.

Poročila z delavskih bojišč

Vin čar

Tajništvo zveze v Mariboru uraduje izjemoma tudi v nedeljo dne 6. avgusta in sicer od 8 dalje. Ker so ob delavskih viničarji v tem času zaposleni na poljih in vinogradih in je s tem marsikateremu članu onemogočeno, da bi si uredil svoje organizacijske zadeve, so se določile uradne ure za to nedeljo.

Viničarske službe.

Načelnstvo Strokovne zveze viničarjev sprejema od raznih strani povpraševanja za viničarji, ki bi šli v novo službo. Poleg zahtev, da mora imeti tak viničar n. pr. 4 do 5 delovnih moči, ali prednost imajo oni brez majhnih otrok in da mora brezpogojno biti pošten, z večletno prakso, morda z dobrimi spričevali, predvsem mora biti trezen. Niti eden pa ne omenja, kakšno bi dobival tak »praktičen, trezen in pošten« viničar (tudi svojo plačo, kdaj se mu bo ta plača dajala, ali enkrat v letu, ali vsaj vsake kvatre, ali pa vsako soboto. Bodisi ko bo delo v vinogradu izvršil, ali pa se bo moral za svoj zaslužek nazadnje še tožariti, če hoče da ga bo sploh kdaj dobil. Nobena taka ponudba, prav nikjer ne pove, koliko bo imel viničar tudi vrta in njive, ali tudi kaj drv, koliko svoje živine, ali mleka od živine, ki je vinogradnikova itd. Nikjer se ne omenja, če je tudi primerno stanovanje za družino, ki naj ima po pet delavcev, ali se bo takoj sklenila tudi pismena pogodba in razno. Prav take reklame vidimo tudi v časopisju. Samo kakšen mora biti viničar, kaj in kako pa naj bodo njegovi delovni pogoji, to zasluži kaj ali nič, o tem se ne govori. Gotovo pa je, da vsak, ki bi se zanimal za takšno novo službo, mora vnaprej vedeti, ako se mu sploh izplača preseljevanje, ali bo na novem mestu kaj boljše kot na starem. Vsi tedi tega priporočamo vsem, ki se obračajo po viničarje na njih strokovno organizacijo, da poleg svojih zahtev točno navedejo tudi pogoje, pod katerimi se služba daje, ker drugače na tako enostransko ponudbo ne more biti uspeha, k večjemu v zelo redkih slučajih. Strokovna zveza viničarjev ima svoje strokovno glasilo, v katerem bi se take službe objavljale in članom sproti naznanjale. Ponudbe v sedanjih obliki pa ne moremo viničarjem nikoli priporočati, ker se je izkazalo že prevečkrat, da so tako iskani viničarji še vedno nasledili in dobili najslabša mesta. Vsaka v resnici dobra služba dobi vedno v svojem kraju še preveč interesentov, za slabo pa jih je treba iskati daleč naokoli. Tako cenjenim vinogradnikom. Viničarje pa opozarjamo, da se vselej obrnejo po informacije na svojo strokovno organizacijo, predno se bodo spuščali v pogajanja za kakšno bolj oddaljeno službo. Mnogi so nam že bili hvaležni. — Strokovna zveza viničarjev.

Tekstilno in oblačilno delavstvo

Tržič. Našim organiziranim članom in tovarišem pri tržički »Peko« sporočamo, da se bo vršil članski sestanek v ponedeljek dne 7. avgusta ob 1/6 zvečer v prostorih »Rokodelskega doma«. Ker bo poročal tudi tovariš iz Ljubljane, prosimo članstvo navedene tržičke, da se tega sestanka vsi sigurno udeležijo. Zato naj posebno skrbijo organizacijski zaupniki, da jih pri izhodu iz tovarne o tem obveste. Sestanka se seveda lahko udeležijo tudi vsi ostali člani naše skupine, ker se bodo obravnavala važna organizacijska vprašanja.

Nabiralna akcija za brezposelne rudarje, ki jo je izvedla naša skupina, je našla precej odziva. Kdor še ni imel prilike, da prispeva v ta namen, naj to čimprej stori. Izvedla se je tudi nabirka za bolno članico Novak Marijo iz predilnice, katera se svojim sodelavcem za nabrani znesek iskreno zahvaljuje. Nekaj se je nabralo tudi za preganjane in sedaj brezposelne tovariše, ki so bili vsled tega, ker so se borili za delavske interese, odpušteni.

Ako bi kateri od članov ne prejel našega lista »Delavske Pravice«, naj to takoj sporoči svojemu organizacijskemu zaupniku ali pa javi skupinskemu odboru. V zadnjem času je naša skupina razpečala precej delavskih knjig posebno v predilnici, kar je videti, da se delavstvo bolj zaveda svojih pravic. Zeleti je, da si take knjige nabavi vsak član.

NAROČI BESEDO!

Papirn čarji

Prevalje. Mislimo, da ni tovarne, v kateri bi delavci tako neredno prejemali svoje mezde in bi se jim tako zadrževal zaslužek od storjenega dela, kot se to dogaja že dokaj časa v tovarni za lepenco v Prevaljah. V tej tovarni, ki večinoma redno obratuje z izjemo v slučajih, ako primanjkuje vodne moči, delavci že 2 leti niso prejeli izplačila svojih mezd ob določenih plačilnih dnevih. Svoj zaslužek prejemajo neredno v malih predjemih, deloma v gotovini deloma pa v nakaznicah, za katera si nabavijo živila v trgovini. Uprava te tovarne zadržuje, oziroma ne izplača mezd, ki jih dolguje večini delavcem za več mesecev v vsoti od 80 do 100 tisoč dinarjev. Delavci so že nešteto krat prosili oz. zahtevali na dostojen način, potom svojih zastopnikov od uprave, naj že vendar

Člani, članice!

Do vsakega 15 tega v mesecu je poravnati članarino za tekoči mesec. V plačevanju članskih prispevkov bodite točni in ne delajte zaostankov. Veliko lažje je utrpeti enomesečni prispevek kot pozneje za več mesecev ali celo leto. Z zaostanki pa otežkočujete delo tov. skupinskemu blagajniku, kakor centrali.

Vsak zase naj skrbi, da bo v tem pogledu imel red. Organizaciji, kateri člani vestno in točno izpolnjujejo svoje obveznosti, se ni bati težav. Zato red in točnost v vsakem pogledu!

enkrat poravna dolg na mezdah in prične zopet redno izplačevati zaslužek. Posredovala je tudi Del. zbornica, toda vse je bilo brez znatnega učinka. Uprava slej ko prej poravnava delavcem mezde na škandalozen način, kot beračem miloščino. Posledice takšnega ravnanja so, da je delavstvo vedno brez denarja, je obubožalo in se je zadolžilo in to kljub temu, da ima tovarna stalna naročila za več kot more producirati. V tovarni zaposleno delavstvo je enotno in ne bo v svoji upravičeni zahtevi popustilo, dokler uprava ne bo odpravila navedenega umetnega izkoriščanja in zadržavanja delavskih plač. Poslužilo se bo vseh danih sredstev, da pride do svojega trdo in pošteno zasluženega denarja.

Kemični delavci

Zahvala.

Moste pri Ljubljani. Podpisani Franc Sešek, se najlepše zahvaljujem uradništvu in delavstvu Kemične tovarne v Mostah, za denarne prispevke, ki mi jih je naklonilo za časa moje bolezni. — Še enkrat najlepša hvala. — Sešek Franc.

Posredovanje služb za pomočnike in vajence

Ministrstvo trgovine in industrije, Trgovski odelek II, št. 13.606-u, 8. aprila 1933, Belgrad, je v gornji zadevi izdalo sledeče rešenje:

»Na stavljeno vprašanje, da-li se smejo prisilne združbe na osnovi § 362, odstavek 1. točka 5., zakona o obrtih baviti s posredovanjem služb za pomočnike in vajence in to z izključitvijo borz dela, ki postojijo po zakonu o zaščiti delavstva, smatram, da zakon o obrtih ni v prav ničemer spremenil odredb zakona o zaščiti delavstva, odnosno posredovanj služb. Citirana odredba zakona o obrtih nalaga v istini prisilnim združbam, da se brigajo za službe pomočnikov in vajencev, vendar se iz te odredbe ne more izvajati, da daje zakon prisilnim združbam pravico za posredovanje služb z izključanjem organov, ki so po zakonu o zaščiti delavcev izključno upravičeni za tako posredovanje. Skrb za službe in učenje vajencev mora postajati brez poseganja v pristojnost in zakoniti delokrog borz dela, ako se vrši v mejah, ki jih je smatral zakonodavec za dopustne in ki jih daje zakon o zaščiti delavcev. Radi navedenega se mora tolmčiti, da se skrb za službe sme izvajati v direktnem posredovanju samo tam, kjer ne postaja borza dela. Temu nasprotno pa, kjer postoji borza dela, sme sa-

mo ta vršiti posle posredovanja dela. Zato odredjam na osnovi zakona o obrtih, člen 362., odstavek 1., točka 5.:

Prisilne združbe po zakonu o obrtih smejo vršiti posredovanje služb za pomočnike in vajence samo v krajih, kjer ne postojijo za to pristojni organi po zakonu o zaščiti delavcev. V krajih, kjer taki organi postojijo, smejo skrbeti za službe pomočnikov in vajencev prisilne združbe edino s sodelovanjem s temi organi, pri čemer morajo imeti v vidiku v njih po zakonu določeno pristojnost.

Nameščenici

Ker je naše poročilo zadnjič izpadlo, poročamo danes, da je vložila SZPTNJ pri Delavski zbornici v Ljubljani predlog, da se osnuje pri zbornici odsek za nameščence. — Vse člane vabimo, da točno plačujejo članarino in tako olajšujejo poslovanje odboru. Ker odbor ni vse, naj bi čutil vsak član v sebi dolžnost, da bi pridobil organizaciji vsaj enega novega člana. Organizacija bo rastla le ob sodelovanju vseh. Vsa pojasnila in tiskovine dobite v našem lokalu v Delavski zbornici vsak petek od 7. do 8. ure zvečer. Pridite! Naj bo to naša tovariška ura! Na razpolago so časopisi! — Listi poročajo, da je odšla v Belgrad deputacija Merkurja iz Zagreba, da intervirajo glede pokojninskega zavarovanja in 8-dnevnega delovnega časa, kakor tudi glede stare zahteve, da bodi nosilec nameščenskega bolniškega zavarovanja le to društvo. Deputacijo vodi naš tovariš Deželich. Želimo, da bi vprašanje bolniškega zavarovanja rešile sporazumno vsaj vse nameščenske blagajne.

Naše narodno gospodarstvo

v juniju 1933

(Po statistiki OUZD v Ljubljani.)

Zaposlitev delavstva v posameznih industrijah je bila v mesecu juniju v glavnem stacionarna. Nobena industrija ni v tem mesecu v večjem obsegu niti napredovala niti nazadovala.

Z ozirom na mesec maj so relativno najbolj napredovale gostilne, kavarne in krčme. Napredovanje znaša okroglo 6% ali 192 uslužbencev. Vzrok je brez dvoma v začetku sezijske po kopališčih, zdraviliščih itd. Največji absolutni celomesečni prirast izkazuje gozdno-planinska industrija in sicer 424 delavcev. Vseled deževja je industrija kamenja in zemlje kakor tudi »gradnja nad zemljo« le neznatno napredovala. Iz istega vzroka je gradnja železnice, cest in vodnih zgradb (regulacija Ljubljaničice) od vseh industrij najbolj nazadovala in sicer za 153 delavcev. Nazadovala je tudi tekstilna industrija za nadaljnih 176 delavcev. Radi sezijske nazadovali oblačilna industrija in čiščenje za 75 delavcev in predelovanje kože in njenih surogatov za 52 delavcev. Zadnji dve industriji se boste popravili, ko bo postala jesenska moda aktualna.

Cene zopet naraščajo

Indeks cen na debelo, kakor ga izkazuje Narodna banka, izkazuje v primeri z majem te spremembe:

	junij 1933	maj 1933	junij 1932
rastlinski proizvodi . . .	61.1	59.3	72.2
živalski proizvodi . . .	57.8	55.2	55.0
mineralni proizvodi . . .	75.1	75.1	76.4
industrijski proizvodi . . .	72.0	71.8	63.4
Splošni indeks . . .	66.1	64.9	64.9
Izvojni predmeti . . .	58.7	57.4	62.5
Uvojni predmeti . . .	75.3	74.8	67.9

Indeks cen se je torej v juniju dvignil za 1,2 poena. Najbolj se je dvignil indeks cen za rastlinske proizvode, namreč za 1,8 točke in sicer vsled dviga žitnih cen (razen ovsu in pekmeza) fižola in sena. Pri živalskih proizvodih so se dvignile cene za svinje srednje teže, volov II. vrste, ovc, kož in jajc, padle pa so za težke svinje in mast. Pri industrijskih cenah so se dvignile cene kože za obutev in moko, padle pa so cene za opeko in otrobe.

Pohitite z nabiralno akcijo za brezposelne rudarje.

Vabilo

Vse člane Kluba krščanskih socialistov v Delavski zbornici vabimo, da se udeležijo seje kluba, ki se bo vršila v soboto, dne 5. avgusta ob 8 zvečer v prostorih J. S. Z. (palača Delavske zbornice), s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Plenarna seja Delavske zbornice.
3. Slučajnosti.

Terseglav Franc I. r. Kordin Franc I. r.
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Proti vsaki tiraniji in diktaturi

Odbor krščanske strokovne internacionale, v katerem so zastopane državne centre in strokovne internacionale, je imel 20. julija v Strassbourgu sejo. Namesto odstopivšega predsednika B. Obteja iz Berlina jo je vodil prvi podpredsednik J. Zirnheld iz Pariza.

Glavni tajnik internacionale, Nizozemec Serrareus je na široko poročal o dogodkih v Nemčiji, o uničenju nemškega strokovnega gibanja vseh smeri, posebej še o zrušenju krščanskih strokovnih organizacij.

Po celodnevni posvetovanjih je bil sprejet tudi tale sklep:

»Dne 20. julija se je zbral v Strassbourgu odbor krščanske strokovne internacionale in pretresal položaj strokovnega pokreta v posameznih državah, posebej o položaju v Nemčiji, kjer se je polastila neomejene oblasti narodno-socialistična stranka. Ugotovil je, da so bile nemškemu delavstvu nasilno vzete njegove naravne pravice in to pod krinko nekega boja proti marksizmu in pod pretezo nacionalne enotnosti v svrhu neke nove stanovske gospodarske ustave. Razbite so bile tudi krščanske strokovne organizacije, njihova imovina zaplenjena, voditelji pa pregnani in zaprti.

Internacionala poudarja, da niti politični niti gospodarski razlogi ne opravičujejo takega teptanja osebnosti in pravice svobodnega združevanja.

Krščanske strokovne organizacije so nacionalno čustvovanje vedno visoko cenile. Hkratu pa so poudarjale skupnost vsega človeštva.

Kršč. strokovna internacionala je pripravljena braniti vsa svoja načela in jih v korist delovnih slojev in v korist vse človeške družbe tudi izvajati. Njen razvoj in udejstvovanje pa sta odvisna od tega, če se more v kakih državah svobodno gibati. Krščanske strokovne organizacije priznavajo potrebo stroge družabne urejenosti. Zahtevajo pa tudi, da spoštujejo vse države splošne človeške in delavske pravice; zlasti še svobodo strokovnega združevanja, katero so vse kulturne države slovesno priznale.

V imenu teh načel protestira internacionala proti sedanjemu stanju v Nemčiji, proti brezpravnosti, v kateri je nemško delavstvo, proti preganjanju in zaničevanju strokovničarjev in tudi drugih, ki morajo trpeti neznošen teror, in so tudi oropani vseh delovnih prilik.

Internacionala poziva vse narode, posebej pa še vse delavce, da okrepe krščanski

strokovni pokret in da se na temelju njenih načel borijo z vso silo proti vsakršni tiraniji ali diktaturi, ki bi se mogla pojaviti kjerkoli.

Vera in politika

Ljubljanski »Pohod« se v štev. 29 v članu »Sodobno prepričanje pravega Jugoslavana« zelo zaganja v papeža in katoliško cerkev. Njegova vera je: Imej globoko vero v Boga in zaupaj v njega vseomogočnost in pravičnost. Ne veruj pa vatiškemu glavarju in njegovim hlapcem, ki izkoriščajo Tvojo sveto vero v svojo korist! Našim šovinistom je torej papež najbolj trn v peti. Pa to ni nič novega. Zakaj?

Vedno so bili in bodo ljudje, ki ne čutijo verske občestvenosti in ki bi hoteli imeti svojega nacionalnega Boga. Samo s tem je težava! Bog je namreč samo eden, obenem pa tudi nerazdeljiv, prav tako pa je tudi samo ena in nerazdeljiva katoliška (vesoljna!) cerkev. Želje in zahteve vseh nacionalcev in diktatorjev do katoličanov so iste, pa naj bo to Mussolini, Hitler, Pilsudski ali Pohodovec ali Stalin. Pa — kot rečeno — ni samo danes tako. Kdor je bral zgodovino, ve, da so se morali papeži desetletja boriti (moralno) z nemškimi cesarji, s francoskimi ter španskimi kralji in da je bila cerkev v najbolj žalostnem stanju, ko ni mogla uveljaviti načela svoje univerzalnosti! Ko bi cerkev hotela ubogati nacionaliste, bi ne imela — kot se je zgodilo samo enkrat v srednjem veku — samo treh papežev, ampak toliko, kolikor je držav ali nacij!

Takih cerkva si pa katolik ne želi, ker nam je pokazal nemški protestantizem; koliko se morejo upirati »nacionalne« cerkve posvetnim mogotcem. Še lepši primer imajo Pohodovci v ruskem cezaropapizmu in njegovem koncu. Tistim, ki sprašujejo, zakaj je napravil papež z Mussolinijem pogodbo (konkordat), samo to: Cerkev hoče živeti v vsakem režimu v urejenih razmerah. Zato mora pristati tudi na okrnitev svojih pravic — posebno napram diktatorjem, ki se ne strašijo nobenega nasilja. Zaveda se pa sama in z njo vred vsi katoličani, da je bilo izvršeno nasilje in krivica. Katoliški duh, ki ni klonil pred Napoleonom, bo preživel zmagovalno tudi današnje Napoleone vseh vrst fašističnih in boljševiških diktatur.

Iz Češkoslovaške

Na praznik sv. Petra in Pavla se je vršil na Velehradu kongres zveze bajtarjev in kmetijskih delavcev, t. j. stara garda bivšega poslanca Kaderka, ki je po letu 1929 vstopila v vrste kršč. soc. delavskega pokreta. Na predvečer se je vršila konferenca, katere so se udeležili tudi predstavniki Združenja, tako tajnik Charvat, urednik Švabenski i. dr. Kongresa se je udeležilo nad 400 delegatov posameznih skupin, tako da je bila to mogočna manifestacija za pravice kršč. soc. delavstva. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Kaderka. Po končanem zborovanju so se vsi udeleženci podali na grob nepozabnega škofa dr. Stojana, kjer je bil položen venec, govoril je pa Švabenski.

Čsl. parlament je sprejel pooblastilni zakon (Zmocnovací zákon). Proti sprejetju je govoril poslanec čsl. kršč. soc. stranke Ant. Čuřík, ki je končal svoj govor, da »je mogoče vladati brez pooblastilnega zakona, seveda brez današnje vlade in tudi proti tej vladi«.

Posamezne organizacije, tako strokovne kakor kulturne, prirejajo zborovanja in večje prireditve. Tudi lepo število praporov so letos na novo bla-

goslovili, posebno prednjačijo v tem Zveza železničarjev in kulturna organizacija »Junactvo«.

Ob priliki velikih Pribinovih proslav v Nitri na Slovaškem priredi Čsl. kršč. soc. stranka 14. in 15. avgusta veliko manifestacijsko zborovanje.

OUZD v juniju 1933

Zaposlenost delavstva je iz več vzrokov (zlasti radi deževja) v juniju nekoliko popustila. Padee zavarovanih delavcev je znašal napram lanskemu letu 4077 (v maju samo 2434). Nazadovanje velja samo za moške delavce. Ženskih delavcev je bilo v juniju 134 več nego istega meseca lanskega leta (napredovanje tekstilne industrije). V tekočem mesecu se je zaposlenost delavstva že nekoliko popravila. Padee zavarovanega delavstva bo znašal v juliju samo okoli 2000.

Zdravstvene razmere delavstva so ostale v glavnem nespremenjene. Povečanje odstotka za +0.14% je posledica podaljšanja bolnospodporne dobe od 26 na 52 tednov.

Povprečna zavarovana mezda, katere odgovarja približnemu faktičnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca je padla v juniju za Din 1.58 (v maju samo Din 1.48). Tudi ta razlika se bo v tekočem mesecu zboljšala.

Nazadovanje zaposlenosti in mezd v juniju pomeni dnevno izgubo zaslužka ca ¼ milijona Din napram lanskemu letu.

PRVA DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

registrovana zadruga z omeje zav.
v Ljubljani
(Delavska zbornica)

Sprejema hranilne vloge in daje
posojila najugodnejše

Uradne ure od 8 do 12 in od 15 do 16.

Tovariši, vlagajte v svoj lastni
zavod!

Ku uk na nedržavnih cestah

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani objavlja v »Službenem listu« z dne 5. julija naslednji razglas gradbenega ministrstva:

Ministrstvo za gradnje je z odlokom K. M. br. 11.857 z dne 14. junija t. l. na osnovi zakona § 67 o nedržavnih cestah opustilo Dravsko banovino uporabe ljudskega dela za banovinske in dovozne ceste v proračunskem letu 1933/34.

Obveznost ljudskega dela in odkupnine za občinske ceste v smislu razglaš. kr. banske upr. V. No. 13/409 z dne 7. jan. t. l. »Službeni list« št. 18/3 iz leta 1933, ostane neizpremenjena.

Pot življenja. Vprašanje: »Kakšna razlika je med življenjsko in vozno potjo?« Odgovor: »Na vozni poti se morajo prazni vozovi ogniti polnim, na poti življenja pa se morajo polne glave ogibati praznim.«

Hudoben upravitelj posestva si je zlomil nogo in so mu jo morali odrezati. Ko je ozdravil, je vprašal kmeta, ki ga je srečal, kaj pravijo ljudje k tej nezgodi. »Eh pravijo, da so nogo prenizko odrezali,« je odvrnil kmet. »Pa kje bi jo morali odrezati,« se je čudil upravitelj. »Pravijo, da pod vratom,« se je odrezal kmet.

Rotschildu se je nekoč sanjalo, da je dal sto tisoč frankov ubogim. Ko se je prebudil, je bil tri dni bolan.

Iz uprave

Vsem tovarišem in ostalim cenjenim naročnikom sporočamo, da bo izšla »Delavska Pravica« v avgustu samo trikrat, in sicer 3., 17. in 31. avgusta.

Toliko v pojasnilo, da ne bo nepotrebnih urgence in reklamacij.

Žena v tovarni

Dr. Tina Panick piše:

Ker je danes žena in tudi mati prisiljena k delu v tovarni in da se prezgodaj ne izčrpa, bi moralo biti vsako podjetje opremljeno s potrebnimi higijenskimi napravami. Delavnice morajo biti svetle. Imeti morajo dovolj ventilatorjev, da se zrak vedno menja. Dalje garderobe, snažne skupne jedilnice ter predvsem kopalnice. Podjetje bi moralo imeti tudi vrtove, kjer bi se delavke med odmorom lahko sprehajale in poletiti tudi sončile. V nobenem podjetju ne sme manjkati lekarna in vsaj ena bolniška soba.

Posebno bi se moralo skrbeti za nosečo ženo. Do konca nosečnosti tako ne sme opravljati dela. Vendar bi se ji moralo takoj v prvih mesecih olajšati delo in ga tudi večkrat spremeniti. S tem ne trpi noben telesni organ preveč. Podjetje bi moralo urediti tudi posebne čakalnice, kjer bi matere med počitkom dojele otroke. Nujno potreben je tudi dom za dojenčke, posebno v tovarnah. Matere bi jih pred delom tam oddale v varstvo posebnim varuhinjam. Po končanem delu bi jih pa zopet odnesle ... itd.

Tako piše zdravnica, ki je mislila pri tem gotovo samo na zdravje telesa.

Kakšna razlika je med kačo in odvetnikom? Če kača naleti na polža, ga požre in se ne meni za njegovo hišico. Odvetnik pa vzame hišo in mu za polža ni mar.

Socialna in gospodarska politika

Indeks cen zagrebške delavske zbornice.

Indeks cen v veleprodaji (vzeto je 22 artiklov, osnova 1913 = 100) je znašal v juniju 1933 (96) napram maju 1933 (95). Cene v veleprodaji so v juniju 1933 porastle napram maju 1933 za 1.05%.

Indeks cen v maloprodaji (vzeto je 57 artiklov, osnova je julij 1914 = 100) je znašal za mesec junij 1933 (119). Cene v maloprodaji so v juniju 1933 napram maju 1933 padle za 0.83%. Napram juniju 1932 pa so cene padle 5.56%, junija 1931 za 11.20%, junija 1930 za 20.67% in junija 1929 za 25.63%.

Znižanje plač v Ameriki.

Podjetja, ki hočejo dobiti od države posojila, morajo znižati plače najvišjih uradnikov. Predsednik zavoda Reconstruction Finance Corporation, ki izplačuje državna posojila, je določil to shemo za znižanje plač: Plače, ki znašajo več ko 100.000 dolarjev letno se znižajo za 60 odst., od 50.000 do 100.000 za 50 odst., od 25.000 do 50.000 za 40 odst., od 15 do 25 tisoč za 25 odst., od 10 do 15 tisoč za 15 odst. in od 4 do 10 tisoč dolarjev za 10 odst.

V naši državi je nastalo posebno med obrtniki gibanje za uvedbo obveznega zavarovanja. Tudi zdravniki so za splošno ljudsko zavarovanje, ker upajo, da bi prišli na ta način vsi zdravniki do zaslužka. Misel zavarovanja torej prodira, s čimer raste tudi pomen delavskega zavarovanja.

Obvestilo

Nove cene v zobnem ambulatoriju OUZD v Ljubljani.

Okrožni urad je znižal v svojem zobnem ambulatoriju v Ljubljani cene umetnemu zobovju od 45 Din na 35 Din za posamezni zob v kavčuku. Znižal je tudi cene za popravilo že obstoječe proteze in sicer od 40 Din na 30 Din za posamezni zob, ki ga je treba popraviti. Pri zobnih zdravniških in zobnih tehniških izven Ljubljane pa veljajo za umetno zobovje še stare cene, ker se še ni izpremenila veljavna pogodba. Cene del v zlatu (zlatih kron in mostičkov) so ostale neizpremenjene in velja zlata krona še vedno 200 Din, zlati člen pri mostičku pa 240 Din. Podrobne informacije se dobe med uradnimi urami pri uradu. — OUZD v Ljubljani.

To in ono

Jesenice. Za olajšanje bede v Trbovljah je jeseniška občina nabrala preko 12.000 Din. Občina sama je prispevala 2000 Din, drugo so darovali občani. Med nabiralci pa se je najbolj izkazal gosp. ing. Rudež, ki je nabral največjo vsoto. Čast mu in naša delavska hvala! — Zaradi točnosti obveščamo, da ni resnično, kar izjavljajo nekateri nabiralci z bloki Strokovne komisije za Slovenijo, da bo na te bloke nabran denar poslan na trboveljsko občino. Pač pa je ta denar namenjen samo članom njihove organizacije.

Zelo socialno delo!

Pridelovalci kave v Braziliji so predlagali vladi, naj odredi, da se uniči 1.3 milijarde kavinih drevesc. Bogataši trdijo, da bo edino na ta način mogoče znižati proizvodnjo kave in s tem povišati cene. Uničila naj bi se najprej stara drevesa in s tem bi se proizvodnja znižala od 25 na 10 milijonov vreč letno. Za delo, ki bi bilo potrebno za uničenje teh nasadov, bi morala vlada izdati 2400 milijonov dinarjev.

Da obvarujejo in podaljšajo pa najsi bo tudi samo za en dan svoje dobičke, bi sodobni kapitalisti izpodrežali tudi sebi tla, na katerih stojijo.

V Slovenski Lurdi!

Sporazumno s predstojništvom bazilike Lurške Marije v Rajhenburgu priredi dobrodelno društvo »Varstvo« v Ljubljani v dne 7. in 8. septembra 1933 veliko romanje Slovencev v Rajhenburg, združeno z izletom v Zagreb. Vozila bosta 2 posebna vlaka, iz Maribora in iz Ljubljane. Stroški za vozovino s posebnim vlakom v Rajhenburg—Zagreb in nazaj, za izkaznico itd. znašajo 70 Din. Prenosišče je preskrbljeno.

Da si zagotovimo posebna vlaka in da zadostimo vsem osnovnim pogojem, od katerih je odvisna nadaljna priprava v podrobnostih, moramo imeti do 1. avgusta priglasičen najmanj po 300 udeležencev za vsak vlak. Prosimo torej vse, ki so namenjeni na to romanje, da se čimprej prijavijo. Zadnje dni t. m. izide romarski list, ki bo prinesel vsa podrobna navodila in pojasnila. — Dobrodelno društvo »Varstvo«, Ljubljana, Dunajska cesta 17.

Ruski Nemci za Nemčijo? Ker so boljševiki vzeli tudi kulakom nemške narodnosti zemljo, se žele ti preseliti v Nemčijo. Nemškim fašistom je prišlo na misel, da bi zamenjali te ruske Nemce za nemške komuniste, ki so Hitlerjevcem zelo nedobrodošli. Isto je predlagal tudi nek češki list za Lužiške Srbe.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

Sorodniki so klicali, da bi izrazili svoje ogorčenje, prijatelji pa, da bi povedali svoje sočutje. Čez nekaj časa so prišli pogovori izven mesta: Warrenerjeva žena je navidez skoraj jokala, zakaj mož jo je začel pogovarjati kakor otroka, ki je padel na nos. Ne, nikdar niso za vekomaj osramočeni, kmalu bodo spet nosili glavo pokoncu, ljudje imajo kratek spomin. Res je dokaj mučno, da je Emily izdala tako nedostojno skrivališče, koncem koncev pa približno vsi ljudje nosijo nogavične podveze in skrivnosti ni mogoče trajno ohraniti. Za Emily bodo že poskrbeli. Tom se pelje v New York, vzel bo najboljše zagovornike in ti bodo vse uredili. Ne, seveda je niso zaprli, samo nakitje so zaplenili in grozili, da ga sploh ne bodo dali več nazaj, a tega pač ne bodo storili. Tom bo že stopil sem pa tja v Washingtonu in New Yorku. Plačali bodo globo, ki bo toliko, da bodo lahko zamašili časopisju gobce in Emily bo na prihodnjem plesu nosila dragulje in vrh tega imela še korist od reklame. To najbrž mrs. Lydii ni uga-jalo, zakaj stari gospod se je zasmeljal in pristavil: »Tako je prav, kar name se izkašljaj namesto na Emily, sem so telefonske pristojbine cenejše.«

Jed je poslušal in kar je čul, je vrglo novo luč na njegove razmere. Thomas J. Ewarts se je peljal v New York, da bi najel najspretnейše odvetnike, da bi zastavil svoj politični vpliv in znižal nagrado, do katere je imel Jed zakonito pravico! Ogorčenje mu je vzplamtelo v srcu, pa kaj, saj si vendar ni mogel kar tako najeti odvetnika in zahtevati, naj mrs. Ewarts plača vso kazen! Brez moči bo moral sedeti doma, spletkar pa bo šla dalje in njegovo

komaj prisluščeno imetje bo zvedenelo! A Jed je bil srčan, kmalu bo vedel, kod teko te podzemelske žice, in tudi on bo tedaj lahko najemal najboljše odvetnike in bo v New Yorku in Washingtonu skrbel za varstvo svojih koristi.

Jed je bil sam pri sebi vesel, da ni Warrener prav nič sumil. Jed ni razumel, kako je to mogoče, da nihče ne sumi njega, in je na tistem sklenil, da se ne bo od drugih nikdar dal varati tako, kakor je zdaj sam osleparil svojega gospodarja.

Sreča le, da se je mrs. Lon prejšnji dan odpeljala v Kalifornijo! Najbrž bi se še spominjala svojih besedi in tudi dejstva, da bi Jed utegnil prisluškovati. Ali bo to morda pisala očetu?

Najbrž tega ni storila, zakaj tekli so dnevi in Jed ni zapazil nič nezaupanja ali nevolje. Stari gospod se je vedno mirno smehljal. Ta smešek je Jeda vedno malce jezil, zakaj zdelo se mu je, da iz njega govori čuvstvo nadmoči in vzvišenosti. Warrener se je norčeval iz njega, v kar je Jed veroval in česar si je goreče želel. Metal je opazke kakor na primer, da denar nikakor ni tako važen, kakor mislijo drugi. Medtem pa je rabil svoj denar za to, da je bival v razkošni palači in si dal streči od desetih krepkih moških in žensk! Ali ni bil Jed v moralnem in vsakem drugem oziru prav toliko vreden kakor ljudje, ki so si norsko govorili, da ne potrebujejo nič denarja.

II.

Nekaj dni po tem dogodku z nezacarinjenimi biseri je stopil Jed v bolniško sobo in je našel gospoda pri zasmehljivi volji. Stari je meril mlajšega moža s porednim smehom in dejal: »Rusher, ali bi morda vedeli kak razlog, zaradi katerega naj bi se trudil, da bi zaslužil še več denarja kakor ga pa imam?«

V Krekovi knjižnici bodo izšle letos te-le knjige: Miško Kranjec: PREDMETJE — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: CRNI BREG — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: DOLARJI — roman I. del.